

REPUBLIKA HRVATSKA

Savjet za nacionalne manjine
10000 ZAGREB, Mesnička 23

KLASA: 022-03/21-02/09
URBROJ: 50438/03-21-26
Zagreb, 21. lipnja 2021.

PREDMET: Zapisnik 95. telefonske sjednice Savjeta za nacionalne manjine

Budući da je epidemija bolesti CoVID-19 i dalje u tijeku, a imajući u vidu epidemiološke mjere i preporuke Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske radi sprječavanja prijenosa bolesti CoVID-19, još uvijek nije uputno niti moguće održavanje sjednica Savjeta redovnim putem, stoga je Savjet za nacionalne manjine 16. lipnja 2021. godine temeljem članka 11. Poslovnika o radu održao 95. telefonsku sjednicu.

U pozivu za održavanje 95. telefonske sjednice od 7. lipnja 2021. godine obrazloženo je kako održavanje sjednice putem videokonferencije, kao alternativa održavanju sjednice uživo, nije izvedivo uzimajući u obzir činjenicu da se pojedini članovi Savjeta neće moći pridružiti sjednici zbog mogućih tehničkih poteškoća.

S druge strane obzirom na dane okolnosti nije moguće niti uskladiti termin održavanja sjednice Savjeta uživo u odnosu na sve članove Savjeta kao i predstavnike Hrvatske radiotelevizije.

Iz navedenog razloga, sjednice Savjeta će se do daljnjeg za trajanja izvanrednih epidemioloških okolnosti održavati sukladno članku 11. Poslovnika o radu Savjeta za nacionalne manjine.

Telefonski su na sjednici sudjelovali sljedeći članovi Savjeta: Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta, Vladimir Ham, potpredsjednik Savjeta, Mirjana Galo, potpredsjednica Savjeta, Branka Baksa, dr. sc. Furio Radin, Veljko Kajtazi, Robert Jankovics ing. inf., Marija Semenjuk Simeunović, dipl. oec., Darko Šonc, Dragana Jeckov, dipl. iur., prof. dr. sc. Milorad Pupovac, Anja Šimpraga, mag. agr., prof. Zvonko Kostelnik, Ermina Lekaj Prljaskaj, dipl.iur., Vladimir Bilek, Ishak Hodžić, Zorica Velinovska, Danilo Ivezić, dipl. polit, Bruno Beljak, dr. med. vet.

Na Dnevnom redu su bile sljedeće točke:

1. Usvajanje Zapisnika s 94. sjednice Savjeta za nacionalne manjine,
2. Usvajanje prijedloga Zaključka o podnesenim izvješćima Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2019. i 2020. godini,
3. Prijedlog Odluke Savjeta o raspodjeli sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2021. godini.

Svi članovi Savjeta konkretno njih 19, koji su i putem e-maila obaviješteni o predmetnoj sjednici, očitovali su se o predloženim točkama Dnevnog reda.

Nakon što je usvojen predloženi dnevni red od 19 članova Savjeta njih 19 je putem e-maila glasalo „ZA“ usvajanje 2. i 3. točke Dnevnog reda dok je „ZA“ usvajanje 1. točke Dnevnog reda glasalo njih 18.

Glasanje putem e-maila pruža mogućnost konkretnog evidentiranja sudjelovanja članova u radu sjednice i njihovog izjašnjavanja o točkama Dnevnog reda.

Ad.1. Usvajanje Zapisnika s 94. sjednice

Zapisnik s 94. telefonske sjednice Savjeta koja je održana 14. travnja 2021. godine je usvojen s 18 glasova „ZA“ članova Savjeta.

Ad.2. Usvajanje prijedloga Zaključka o podnesenim izvješćima Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2019. i 2020. godini

U skladu s člankom 18. i 35. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ("Narodne novine", broj 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11) u Stručnoj službi Savjeta za nacionalne manjine zaprimljeno je 11. ožujka 2020. Izvješće Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2019. godini, a 3. ožujka 2021. godine zaprimljeno je Izvješće Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2020. godini.

Zbog pandemije koronavirusa koja je i dalje u tijeku, a imajući u vidu epidemiološke mjere i preporuke, predstavnici Hrvatske radiotelevizije do danas nisu bili u mogućnosti podnijeti Izvješće na sjednici Savjeta za nacionalne manjine budući da se sjednice održavaju isključivo telefonskim putem.

S obzirom na to da još uvijek nisu stvoreni uvjeti za održavanje tematske sjednice na kojoj bi predstavnici Savjeta i Hrvatske radiotelevizije aktivno nazočili i proveli raspravu o Izvješću, u materijalima za 95. telefonsku sjednicu dostavljena je ocjena Stručne službe Savjeta članovima Savjeta radi podnošenja eventualnih primjedbi i prijedloga.

Hrvatska je televizija u 2019. godini objavila 5673 minute i 13 sekundi sadržaja namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina što čini 1.079% ukupnog emitiranog programa. S obzirom na minimalan porast u odnosu na 2018. godinu (1,054%), razvidna je još uvijek nedovoljna zastupljenost manjina u programima koja obveza je utvrđena člankom 18. Ustavnog zakona i Ugovorom između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2022.

Izvješće pokazuje realno stanje koje je nepovoljno za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup javnim medijima kako zbog nedovoljne minutaže, tako i zbog manjka emisija.

Od ukupne minutaže samo 52 sata, 29 minuta i 54 sekunde čine sadržaj informativnog programa i to: prilozi u podnevnom dnevniku 47 minuta i 6 sekundi, prilozi u središnjem dnevniku 141 minutu i 26 sekundi (2 sata, 21 minutu i 26

sekundi), prilozi u Dnevniku 3 — 36 minuta i 27 sekundi, Tema dana — 46 minuta i 16 sekundi, te prilozi u Regionalnom dnevniku — 40 minuta i 31 sekundu, dok najveći dio sadržaja u smislu kvantitativnih podataka produciraju emisije Prizma — 2253 minute (37 sati i 33 minute), te Manjinski mozaik — 584 minuta i 4 sekunde (9 sati, 44 minute i 4 sekunde).

Hrvatska je televizija u 2020. godini objavila 5494 minute i 14 sekundi sadržaja namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina što čini 1.045% ukupnog emitiranog programa. U odnosu na 2019. godinu (1,079%), očigledan je pad zastupljenosti manjina u emitiranim programima što je još više doprinijelo ionako nedovoljnoj zastupljenosti manjina u programima, usprkos tome što se radi o obvezi koja je utvrđena člankom 18. Ustavnog zakona i Ugovorom između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2022.

Izvešće pokazuje realno stanje koje je nepovoljno za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup javnim medijima kako zbog nedovoljne minutaže, tako i zbog manjka emisija.

Od ukupne minutaže samo 42 sata, 32 minute i 43 sekunde čine sadržaj informativnog programa i to; prilozi u podnevnom dnevniku 47 minuta i 42 sekunde, prilozi u središnjem dnevniku 113 minuta i 16 sekundi (1 sat, 53 minute i 16 sekundi), prilozi u Dnevniku 3 — 52 minute i 30 sekundi, Tema dana — 54 minute i 11 sekundi, te prilozi u Regionalnom dnevniku — 67 minuta i 18 sekundi (1 sat, 7 minuta i 18 sekundi), dok najveći dio sadržaja u smislu kvantitativnih podataka produciraju emisije Prizma — 1838 minuta (30 sati i 38 minuta), te Manjinski mozaik — 379 minuta i 36 sekundi (6 sati, 19 minuta i 36 sekundi).

Radijski program uglavnom ispunjava programske obveze koje Hrvatska radiotelevizija ima temeljem zakona i ugovora sa Vladom Republike Hrvatske, dok je televizijski program još uvijek daleko od adekvatne zastupljenosti nacionalnih manjina u svojem programu.

Jedna od primjedbi na podnesena Izvešća jest činjenica da u minutažu predstavljenu u Izvešću ulaze sadržaji koji po nikakvim kriterijima ne bi trebali biti okarakterizirani kao program namijenjen pripadnicima nacionalnih manjina (Nedjeljom u 2, Romano Bolković – 1 na 1, Ni da ni ne, Peti dan itd.).

Kada su u pitanju HRT-ove manjinske emisije, one iz godine u godinu zadržavaju karakteristiku čistog zadovoljavanja forme. Takav se sadržaj emitira u neatraktivnom terminu za gledatelje, teme su uglavnom svedene na kulturološke fraze i deklarativni prikaz angažiranosti, te izbjegavanje politički izazovnih i 'provokativnih' pitanja.

Nasuprot pohvalama koje su tijekom proteklih godina upućivane emisiji *Prizma* i *Manjinski mozaik* kao emisijama čiji su urednici otvoreni za svaki vid suradnje i zajednički rad na problemima, razvidno je opadanje kvalitete priloga zbog činjenice da je na proizvodnji sadržaja emisija uposlen manjak novinarskog kadra.

Obveza obrade tema o nacionalnim manjinama u programima za opću populaciju propisana člankom 47. Ugovora s Vladom Republike Hrvatske, u potpunosti je zanemarena. Cilj odredbe trebao bi biti privlačenje šireg gledateljstva putem odabira atraktivnijeg termina ili emitiranjem manjinskih sadržaja u *prime time* terminu.

Emisije imaju getoizacijski efekt prezentirajući manjine kao dio paralelnog a ne zajedničkog društva slijedom čega integrirajući medijski model u praksi nikada nije zaživio, ni kada je u pitanju Hrvatska radiotelevizija ni mediji općenito. Promoviranjem

uvriježenih stereotipa i marginalnom površnom obradom manjinskih tema, mediji doprinose isključivanju i diskriminaciji manjina u društvu.

Mediji koji su pak specijalizirani za manjinske teme bave se specifičnim problemima i interesima pojedinih manjinskih grupa i obraćaju se gotovo isključivo pripadnicima nacionalnih manjina čime je njihov doseg gledateljstva limitiran.

Kada bi se mediji pitanjima manjina počeli baviti na širi i inkluzivan način, izbjegavajući stereotipiziranja i površnost, opća mjesta i privid anagažiranosti, bili bismo korak naprijed prema istinskom integracijskom medijskom modelu, a time i boljoj integraciji i suživotu u društvu općenito.

I u 2020. godini kao i u 2019. godini svakodnevno smo bili svjedoci govora mržnje kako na javnom medijskom servisu tako i na privatnim i lokalnim TV i radio postajama, elektroničkim medijima i portalima. Njega karakterizira kako etnička netrpeljivost (posebno prema pripadnicima srpske i romske nacionalne manjine), tako i povijesni revizionizam.

Upravo zbog navedenoga, Savjet ustrajava na poticanju edukacije uredničkog i novinarskog kadra u cilju objektivnog informiranja i senzibiliziranja javnosti o negativnim posljedicama govora mržnje i širenja stereotipa i predrasuda. Dužnost je javnih medija da doprinose u promicanju i poštovanju temeljnih ljudskih prava i sloboda, razumijevanju i poštivanju različitosti, te uključivanju manjinskih pitanja u sve programe čime bi se pridonijelo razvoju kulture dijaloga između većine i manjine kao ravnopravnih subjekata političkog, kulturnog i društvenog života.

Savjet opetovano poziva na poštivanje članka 47. Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije i članka 9. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji koji propisuju obvezu informiranja na jezicima nacionalnih manjina, uključujući i programe za djecu na jezicima nacionalnih manjina. Čak i u multietničkom magazinu *Prizma* je pojavljivanje manjinskih jezika u velikoj mjeri nedostatno i neregulirano. Manjinski se jezici koriste sporadično i arbitrarno stoga korisnici manjinskih jezika ne mogu sa sigurnošću računati da će redovito i u određenim terminima čuti svoj jezik.

Neophodno je da javni servis u trenutku kada padaju novinarski standardi, etika i profesionalizam, zajedno s manjinskim predstavnicima radi na otklanjanju i rješavanju navedenih nedostataka. U tom cilju, Savjet iznova upozorava na nepoštivanje obveze održavanja periodičnih konzultativnih sastanaka s Ravnateljstvom i Programskim vijećem Hrvatske radiotelevizije.

Slijedom prethodno navedenog, a temeljem članka 35. stavka 2. alineja 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj: 155/02, 47/10, 80/10, 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1981) i 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1982)) Savjet je predložio usvajanje prijedloga Zaključka na podnesena izvješća Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2019. i 2020. godini kojim je:

1. Utvrđena nedovoljna zastupljenost u 2019. i 2020. godini proizvedenog i emitiranog programa namijenjenog pripadnicima manjina u cjelokupnom programu Hrvatske radiotelevizije, koja je pripadnicima nacionalnih manjina zajamčena člankom 18. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina odnosno Ugovorom između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2022.,

2. Utvrđena obveza Hrvatske radiotelevizije održavanja konzultativnih periodičnih sastanaka predstavnika Savjeta s Ravnateljstvom i Programskim vijećem radi osiguranja kontinuiteta u razmjeni mišljenja o ostvarivanju prava nacionalnih manjina odnosno o sadržaju i udjelu programa namijenjenih manjinama u cjelokupnom programu, o informiranju na jezicima nacionalnih manjina, o načinu rješavanja problema izostanka edukacije novinarskog kadra koji se bavi manjinskim pitanjima, kao i pitanja zastupljenosti manjina u svim programima Hrvatske radiotelevizije.

Nakon provedenog glasanja Zaključak je usvojen jednoglasno.

Ujedno je od strane članova Savjeta dana ovlast predsjedniku Savjeta da u ime Savjeta dogovori sastanak s delegacijom Hrvatske radiotelevizije u njihovim prostorijama radi rasprave predmetnih izvješća, a da nakon toga članovima Savjeta podnese izvještaj o postignutim zaključcima sa sastanka.

Ad. 3. Prijedlog Odluke Savjeta o raspodjeli sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine za 2021. godinu

U skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Kriterijima financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologijom praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa („Narodne novine“, broj 105/16 i 81/20, u daljnjem tekstu: Kriteriji) Savjet raspodjeljuje proračunska sredstva udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za programe kulturne autonomije i programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije.

U okviru provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma u Republici Hrvatskoj, Odlukom o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2021. godini, za pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine osigurano je 840.000,00 kuna.

Predloženo je usvajanje prijedloga Odluke Savjeta o raspodjeli sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2021. godini, kojom su obuhvaćene jedinice lokalne područne (regionalne) samouprave koje su pravovremeno podnijele zahtjeve odnosno zamolbe sukladno Kriterijima.

Nakon što su članovi Savjeta glasali o predloženoj točki Dnevnog reda Savjet za nacionalne manjine je jednoglasno istu usvojio.

Stoga je Savjet temeljem Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, pratećeg Akcijskog plana i Odluke o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2021. godini („Narodne novine“, broj 41/21) te članka 36. stavka 10. u vezi s člankom 35. stavkom 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02, 47/10 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske; 80/10, 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1981) i 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1982)) donio Odluku Savjeta o raspodjeli sredstava za programe

stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2021. godini.

U odnosu na 3. točku Dnevnog reda Savjet postupa temeljem Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, pratećeg Akcijskog plana i Odluke o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2021. godini („Narodne novine“, broj 41/21).

Dok je Savjet u okviru svojih ovlasti na temelju članka 36. stavka 10. u vezi s člankom 35. stavkom 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02, 47/10 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske; 80/10, 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1981) i 93/11 - Odluka Ustavnog suda (1982)) donio Odluku o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2021. godini.

U okviru provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma u Republici Hrvatskoj, Odlukom o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2021. godini, za pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine osigurano je 840.000,00 kuna.

Navedena sredstva su raspoređena na tri jedinice lokalne područne (regionalne) samouprave, odnosno na Grad Slavonski Brod, Grad Sisak i Općinu Nedelišće, koje su pravovremeno podnijele zahtjeve odnosno zamolbe sukladno Kriterijima financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologijom praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa („Narodne novine“, broj 105/16 i 81/20).

Savjet za nacionalne manjine sklopit će s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ugovore o jednokratnoj financijskoj pomoći iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu te će:

- Gradu Slavonski Brod doznačiti iznos od 300.000,00 kuna, za sufinancirane izgradnje Društvenog doma u Novom naselju u MO „Josip Rimac“, na lokaciji k.č.br. 2987/69, k.o. Brodski Varoš,
- Gradu Sisku iznos od 240.000,00 kuna za sufinanciranje izgradnje Društvenog doma Capraške poljane, na lokaciji k.č.br. 2/24, k.o. Novo Selo,
- Općini Nedelišće iznos od 300.000,00 kuna za sufinanciranje izgradnje Doma kulture Parag, na lokaciji k.č.br. 1509/18, dio 1510/1 i dio 1509/19, k.o. Trnovec.

PREDSJEDNIK SAVJETA
Aleksandar Tolnauer